

Ps. 145: 6
Ps. 119: 25
Ps. 102: 1, 5, en 6
Ps. 126: 3
Ps. 42: 3
Matth. 5: 4

Stelt u zich eens voor: dat niet Jezus, maar dat *u* de Zaligsprekingen had mogen formuleren? Wat zou u dan gezegd hebben? We hadden het vorige week in de consistorie daar even over: hoe zouden *onze* Zaligsprekingen er uit zien... Zou je ook beginnen met: Zalig zijn de armen van geest, zalig zijn die treuren... Of zou je misschien hele andere dingen noemen...

Laten we maar eerlijk zijn: ik zou het helemaal niet vreemd vinden als onze zaligsprekingen er een beetje anders uit zouden zien dan die van Jezus... En eerlijk gezegd, het zou me niet verbazen als de zaligspreking van vanmorgen er helemaal niet bij zou staan... 'Zalig zijn die treuren..'. Maar al zou het er bij ons niet bij staan, bij Jezus staat het er wel bij. En daarom is het goed dat we vanmorgen samen luisteren naar deze woorden van de Heere Jezus.

Gemeente,

Het Koninkrijk van God is de wereld op zijn kop... In het Koninkrijk van God zijn de dingen precies anders als in de wereld om ons heen. Jezus zegt: 'Zalig zijn die treuren...' – en de wereld zegt: 'Lang leve de lol'. Ik heb een boekje in mijn kast staan van de Amerikaanse schrijver Neil Postman. Dat heeft als titel: 'Wij amuseren ons kapot'. Wij leven vandaag in een doorgedraaide amusementscultuur. Amusement, entertainment lijkt wel een soort levensdoel geworden. We zitten uren per dag achter de TV en de computer en een groot deel daarvan is entertainment. Ja, in zo'n wereld klinkt wat Jezus hier zegt natuurlijk als een uitspraak van een andere planeet: 'Zalig zijn die treuren'. Wat bedoelt Hij? Waarom is dit iets wat bij het Koninkrijk van God hoort?

Laat ik eerst zeggen: 't Is in elk geval *iets essentieels*. Ik heb al eerder gezegd: 't gaat in de Bergrede om het Koninkrijk van God. En in de Zaligsprekingen gaat het er vooral om: wat is nu een burger van het Koninkrijk van God. En Jezus zegt: een van de dingen waar je een christen aan kunt herkennen, een burger van Mijn Koninkrijk, is dit: dat je treurt.

En dat geldt dus voor *elke christen*. Ik wil daar graag een streep onder zetten. Wat hier in de Zaligsprekingen staat, geldt van *elke* christen. Dit geldt dus niet alleen voor dominees, of voor ambtsdragers of voor sommige bijzonder geestelijke mensen – nee, dit geldt voor elke christen. Het is dus niet zo dat sommige christenen arm van geest zijn, en anderen rein van hart en weer anderen barmhartig... nee, de Zaligsprekingen gelden voor elke christen. Bij elke christen zul je iets van deze acht dingen herkennen. Elke christen is arm van geest, elke christen treurt, elke christen wil barmhartig zijn, elke christen vecht om rein van hart te zijn. En ik hoop dat u ook zo luistert. Want ik sta niet voor uw buurman te preken, ik preek voor u en jou. Leg je eigen leven, je eigen hart maar naast deze Zaligsprekingen. Jezus houdt ons in de Bergrede een spiegel voor waar ieder van ons zelf in moet kijken. 't Gaat er niet om dat we elkaar de maat nemen, 't gaat erom dat je jezelf onderzoekt.

Sommige mensen zijn daar een beetje huiverig voor. Die zijn bang voor preken waarin allerlei kenmerken worden genoemd. En ik snap dat ook wel een beetje. Het gevaar bestaat als je allemaal kenmerken noemt van het christen-zijn dat je teruggeworpen wordt op je zelf: heb ik dit wel en ken ik dat wel? dat je het belangrijkste vergeet: de Heere Jezus en Zijn volbrachte werk. Dat kan. Maar dat hoeft niet. De Bijbel noemt heel veel kenmerken en eigenschappen van het geloof en van het geloofsleven. En de Bijbel roept ons *ook* op om naar je eigen leven te kijken, om jezelf te onderzoeken, te beproeven. Daar is niets mis mee. Waar rook is, is vuur. En waar een levend geloof is, is dat ook te zien. Ik geloof: De Zaligsprekingen kunnen je daarbij juist geweldig helpen. Ik heb twee weken geleden gezegd: de Bergrede is een spiegel: een spiegel waarin jezelf kunt zien. Jezus zegt: zo moet je zijn – en je ontdekt misschien: zo ben ik helemaal niet. Als je luistert

naar de Bergrede en je ontdekt dat je bepaalde dingen niet kent, niet herkent in je leven, als je niet arm van geest bent, als je niet zachtmoedig bent, als je niet rein van hart bent - dan is dat een indicatie dat je de Heere niet kent, dat je geen levend geloof hebt. Nou, dat is dan een appel om je te bekeren, om de Heere te gaan zoeken.

Er is nog iets waarbij de Bergrede je kan helpen. Jezus zegt in hoofdstuk 7 : er zullen straks mensen zijn die denken dat ze ingaan in het Koninkrijk en die toch niet binnen gelaten worden. Echt gedacht dat het goed zat – en 't zat niet goed. En niet maar een paar, maar velen.. Velen zullen te die dage tot Mij zeggen (7:22): Heere, Heere, we hebben in Uw naam geprofeteerd... belijdenis gedaan... dominee geweest... ouderling... En Ik zal hun openlijk aanzeggen: Ik heb u nooit gekend... Het kan dus zijn dat je denkt dat je gelovig bent, en het toch niet bent... Wij moeten onszelf de vraag stellen: Kan mijn geloof de toets van de Bijbel, van God doorstaan? Ik weet wel: dat doen wij niet graag, en toch is het nodig. Wat heb je aan een geloof waarvan je denkt dat het echt is, terwijl het niet zo is? Daar loop je een keer mee vast. En daarom kun je beter nu jezelf beproeven, dan dat God het straks doet. Durf je dat? Durf je net zo eerlijk te zijn als David? Beproof me Heere en zie of er bij een schadelijke weg is, en leidt me op de eeuwige weg.

En het derde: De Zaligsprekingen kunnen je ook bemoedigen... Misschien worstel je wel met het geloof... Heb ik geloof? Is mijn geloof wel echt? En je kijkt in de spiegel van de Bergrede en je zegt: ja, dit herken ik. Ik voel me klein voor God... ik heb verdriet over mijn zonde... Dan zegt Jezus: je hoort erbij! Je hoort bij Mijn Koninkrijk! Je bent zalig.

Nou, laten we nu eens gaan kijken naar de zaligspreking van vanmorgen: Zalig zijn die treuren, want zij zullen vertroost worden... Laat ik eerst even zeggen wat het *niet* betekent. Jezus bedoelt hier *niet* dat een christen geen blijdschap mag kennen. Ik zeg dat, want er zijn mensen die denken dat een christen iemand is die altijd somber is, die altijd met een bedroefd gezicht loopt. 'k Las vorige week in de

krant over een dominee die dat ook dacht en die met zijn hoofd naar beneden over de straat liep. Nou, daar is hij wel van genezen, want op een dag liep hij tegen een lantaarnpaal aan... Dat slaat natuurlijk nergens op. Als er een soort mensen is die blij mogen zijn, dan is het wel een christen. Een christen mag blij zijn – maar dat is geen oppervlakkige, opgeklopte blijdschap, dat is een blijdschap in God: in wie de Heere voor je is. Dat bedoelt Paulus als hij zegt: Verblijdt u in de Heere. En ik geloof dus ook niet dat dat met elkaar in tegenspraak hoeft te zijn: een christen is iemand die treurt en die ook blij kan zijn. Laat dat maar gewoon naast elkaar staan. Het is allebei waar. Paulus zegt dat zo mooi in 2 Kor. 6: droevig, doch altijd blij. Snap je dat nu? Droevig – en altijd blij. Dat moet je maar niet uitleggen. Dat is het wonder van Gods genade.

Maar wat betekent het dan wel? Laat ik eerst zeggen: de zaligspreking van vanmorgen heeft alles te maken met die van vorige week. Vorige week ging het over 'Zalig zijn de armen van geest'. Die zaligsprekingen hebben met elkaar te maken, er is een verband tussen. Het is niet een willekeurig rijtje, nee, er is een bepaalde volgorde en die kun je niet zomaar omdraaien. Jezus begint niet met: Zalig zijn de barmhartigen, of: Zalig zijn de vreedzamen, nee, Hij begint met: Zalig zijn de armen van geest... En dan: zalig zijn die treuren. En dat is bewust. Er is een relatie, een verband tussen die twee zaligsprekingen. Wat is dat verband dan? Ik heb vorige week gezegd: arm van geest, dat heeft te maken met je houding, met je houding naar God toe, het betekent dat je de juiste houding voor God inneemt. Je ziet jezelf zoals God je ziet. Je ziet wat een groot contrast er is tussen God en jou. God is heilig – en ik ben onheilig. God is rein – en ik ben onrein. En als je je dat realiseert, dan voel je je klein voor God. Denk maar aan de tollenaar: hij voelt zich klein voor God. Hij realiseert zich hoe God hem ziet: met al zijn oneerlijkheid, zijn hebzucht – en hij weet dat hij geen been heeft om op te staan voor God. Maar dan volgt er ook een reactie. Dat zie je bij die tollenaar ook. Hij heeft berouw en hij uit dat berouw ook. Hij durft zijn ogen niet op te slaan naar de hemel, hij slaat zich op de borst...

Dus bij die houding – arm van geest zijn – daar hoort een reactie bij. En dat is wat Jezus bedoelt. De mensen die arm van geest zijn, zijn ook de mensen die treuren. Dat hoort bij elkaar. Er is een verband tussen. Bij de eerst zaligspreking gaat het over je *houding*, bij de tweede over je *reactie*. ‘Arm van geest’ heeft te maken met het besef wie je bent, hoe God naar je kijkt... en ‘zalig zijn die treuren’ heeft te maken met je reactie.

En ‘treuren’ heeft te maken met je emotie. Dat besef – wie God is en wie ik ben – dat doet iets met je. We zijn geen robots, we zijn met emoties en gevoelens. En dat speelt dus ook een rol in het geloofsleven. Geloof is meer dan emotie, maar het gaat niet buiten je emoties om! Als je hoort dat een geliefde ernstig ziek is, dan doet dat iets met je. Die wetenschap dat iemand ziek is, iemand die je kent en liefhebt, dat raakt ook je emoties. En zo is het in het geloofsleven ook. Die wetenschap wie ik ben voor God, doet iets met je emotie. Je gaat treuren, je hebt verdriet.

Waarover dan? Waarover heeft een christen verdriet?

Waarover moet je treuren? Ik denk aan verschillende dingen. Ik gebruik daar even een beeld bij, dan kunt u het zich voorstellen. Denk eens even aan een steen die je in het water gooit. Als je een steen in het water gooit, komen er allemaal kringen. Er ontstaan allemaal cirkels, die worden steeds groter. Zo is het ook met dat treuren. Dat begint bij de kring van jezelf, maar er komen er steeds meer kringen bij.

We beginnen bij de eerste kring: de kring van jezelf. Een christen treurt in de eerste over zichzelf. Waarom? Als je je leven ziet in het licht van Gods woord – dan zie je ook je zonde. Stel voor dat je ’s avonds aan het wandelen bent, er rijdt een auto langs je en die rijdt dwars door een plas: je zit helemaal onder de modder. Zolang het donker is, zie je het niet. Maar kom je onder een lantaarnpaal, dan zie pas hoe smerig je bent. Als het licht van Gods Woord in je leven schijnt en je ziet jezelf, dan ga je ook zien dat je helemaal onder de vlekken zit. Dat is iets wat verdriet doet.

En niet alleen je zonde doen verdriet, je krijgt ook verdriet over je *zondige aard*. Je ontdekt wie je bent voor God: een zondaar. Vaak is

het zo: als God in je leven werkt, dat je eerst last krijgt van bepaalde, concrete zonde: dat je gestolen hebt, dat je iemand hebt geplaagd, dat je dat je op foute sites zit... dat zijn concrete zonden en daar krijg je last van. Maar die concrete zonden hebben een *oorzaak*. Dat is iets wat je meestal niet gelijk ziet, dat zie je meestal later. Dat ik zonde doe, dat heeft een oorzaak. Dat heeft te maken met je zondige hart. Hoogmoed, hebzucht, jaloezie, je zondige lust – komt voort uit mijn hart, onze zondige natuur. De Bijbel noemt dat: je vlees: vlees dat is wat we door de zonde geworden zijn. En zelfs als je God kent en liefhebt, blijft dat vlees aanwezig. Dat doet heel veel pijn. Dat je constateert: ik heb God lief, ik heb Zijn wet lief, en toch ben ik verkeerd! Als ik het goede wil, zegt Paulus, komt het kwaad om de hoek kijken. Het goede dat ik wil dat doe ik niet, het kwade wat ik niet wil, dat doe ik. Dat zijn twee dingen waar een christen verdriet over heeft: mijn zonde en mijn zondige aard. ‘Ik ellendig mens...’ zegt Paulus. En natuurlijk, hij zegt er ook wat achteraan: ik dank God door Jezus Christus... dat is net zo goed waar. Maar dat eerste ook. En daarover treurt een christen. Hoe zit dat bij u? Hoe denkt u over uw zonde? Heb je er last van? Ik den even aan het Avondmaalsformulier: heb je een mishagen aan jezelf vanwege je zonde? Doen ze je verdriet? Verootmoedig je je voor God? Belijd je ze aan de Heere? Of druk je ze weg? Leef je overheen? Raakt het je niet?! Ja, dan moet je deze zaligspreking omdraaien. Als je verdriet hebt over je zonde en je treurt erover, dan zegt God: je bent zalig. Maar het omgekeerde is ook waar: als je geen verdriet hebt over je zonde – dan moet je deze zaligspreking omdraaien. Dan zegt Jezus: je bent niet gelukkig, maar ongelukkig. Dan ben je te beklagen. Dan ken je jezelf niet – zoals God je ziet. Ik weet heus wel: je kunt het christen-zijn niet afmeten naar het aantal tranen dat je huilt – je hebt mensen die eerder huilen dan een ander, maar als we nooit verdriet hebben, om wat ik God heb aangedaan, om wie ik ben – dat is geen goed teken.

Maar er is meer. Als Jezus zegt: Zalig zijn die treuren, bedoelt hij, denk ik, niet alleen maar verdriet over jezelf en je zonde, ik denk dat we nog verder moeten gaan. Die kring begint met jezelf, maar het

breidt zich wel uit. Een christen treurt niet alleen maar over zijn eigen zonde, maar je kunt ook denken *aan de zonde in de wereld om ons heen*. Dat je verdriet hebt over het verval in de samenleving; dat Gods geboden vertrapt en aan de kant geduwd worden. Dat is Bijbels. Dat zie je bijvoorbeeld in Psalm 119: Waterbeken vloeien uit mijn ogen, omdat zij Uw wet niet onderhouden (136). Raakt het u, als je ziet hoe in onze samenleving God steeds meer in de marge komt te staan? Raakt het u als je ziet hoe het kwaad steeds verder onze samenleving vervuult? Ik reed een paar weken terug naar Zwijndrecht en zette de radio aan en ik kwam midden in een of andere pornografisch verhaal. Dan denk je: wat gebeurt hier? Dat is gewoon radio 1! We zien steeds meer hoe onze samenleving verhardt, goddelozer wordt. We zien om ons heen: hoe miljoenen mensen in de macht zijn van pornografie, we lezen over kinderen van acht die behandeld moeten worden vanwege een seksverslaving... dat is onze wereld. Raakt het je?

Treuren... Je kunt ook treuren als je ziet dat zoveel mensen in Nederland en in West-Europa vervreemd zijn van God, dat zoveel mensen om ons heen geen weet meer hebben dat er een God is die leeft. Treuren dat zoveel mensen, soms heel dichtbij, voor het vaderland weg leven, zonder God en zonder hoop. Er zijn wat een ouders en grootouders die daar verdriet over hebben: dat kinderen en kleinkinderen het spoor van Gods Woord bijster zijn. Kennen we die bewogenheid? Ook daar heeft Jezus ons een voorbeeld in gegeven. Dan staat Hij voor Jeruzalem en Hij ziet die stad liggen, duizenden mensen die Hem verwerpen, die Hem niet willen hebben – en Hij huilt! ‘Jeruzalem, Jeruzalem, hoe vaak heb Ik u bijeen willen vergaderen, zoals een hen haar kuikens, maar gij hebt niet gewild...’. Treuren om de onwil, de lauwheid, het ongeloof van anderen – dat is ook Bijbels.

Een christen treurt ook over *de gevolgen van de zonde*. Je komt ook zo vaak in aanraking met leed en verdriet. We treuren als de dood geliefden wegneemt. We treuren als een kind ongeneeslijk ziek wordt. We treuren als een huwelijk spaak loopt. Je treurt als je de schade ziet die een psychose of een andere aandoening

teweegbrengt. Wat heeft de zonde veel tweegebracht! Je treurt als een aardbeving duizenden mensen van het leven berooft. Ook daarin heeft Jezus ons het voorbeeld gegeven. Als Jezus bij het graf van Zijn vriend Lazarus staat, weent hij. En er staat eigenlijk woord dat gaat nog dieper: Hij is boos! Boos op de dood, boos op de zonde die zoveel stuk heeft gemaakt. Jezus weende daarover. En daarom mogen wij daar ook over wenen. Er was eens een filosoof, Leibniz, die beweerde dat onze wereld de beste mogelijke wereld was, maar een christen weet beter. Paulus zegt: wij weten –wij christenen – wij weten dat de ganse schepping samen zucht en in barensood is... Onze wereld is als een vrouw in barensood, die pijn heeft... En dan zegt Paulus: 'niet alleen de wereld, maar ook wijzelf, die de eerstelingen van de Geest hebben, wij ook zelf zuchten in onszelf... De schepping zucht, maar wij zuchten ook. Deze wereld is niet zoals God het bedoeld had. Paulus zegt: de schepping is aan de ijdelheid, de zinloosheid, onderworpen. Dat is het oordeel van God over de zonde. Dat raakt ons leven, dat raakt de dierenwereld, dat raakt heel de schepping. En daarom treurt een christen. Heus niet elke dag, maar er zijn momenten dat je zucht, dat je pijn hebt, dat je zegt: Heere, hoelang nog... Kom haastig, Heere Jezus...

En nu zegt Jezus: wie zo treurt, is zalig. Ik heb vorige week gezegd: zalig betekent: dat God het goedkeurt. Als je zo verdriet hebt: over jezelf, over anderen, over de wereld om je heen – dan zegt God: je bent zalig! Dit is de reactie die Ik graag zie. Ik zei vorige week: zalig, dat betekent: je hebt Gods goedkeuring.

Waarom? Waarom zou God dat nu zo graag zien in ons leven?

Waarom is treuren een reactie die God graag ziet? Nou, als je treurt, kijk je a.h.w. met Gods ogen. Je kijkt met Gods ogen naar je eigen leven, naar de wereld om je heen, en wat je ziet, dat doet verdriet – daar treur je over. Een christen kijkt a.h.w. met Gods ogen, je gaat het leven beoordelen naar de maatstaven van God! Je leert een beetje hetzelfde kijken als God. Het raakt God als er elke dag duizenden kinderlevens beëindigd worden. En als het goed is, raakt ons dat ook! Daar heb je verdriet van, daar treur je over. Want dat is

niet Gods bedoeling. Een christen lijkt een beetje op de Heere zelf. Je treurt over dezelfde dingen treuren als God. Natuurlijk kan God niet treuren, God is geen mens, maar op een bepaalde manier treurt God wel: God heeft verdriet over hoe de wereld geworden is, God heeft verdriet over de zonde het onrecht in de samenleving. Je leest dat bijv. in Genesis 6: God ziet de boosheid van de mensen en dan lees je: Toen berouwde het de HEERE dat Hij de mens op de aarde gemaakt had en het smarte Hem aan Zijn hart (6: 6). En hoe vaak lees je niet bij de profeten dat God Zijn afkeuring uitspreekt over het onrecht, de goddeloosheid, de afgodendienst. En datzelfde zie je ook bij een christen: je leert met Gods ogen kijken en dan ga je treuren. Dat heb je trouwens niet van jezelf. Dat is echt het werk van de Heilige Geest. Ik zag dat deze week nog zo mooi. Ik gaf van de week belijdeniscatechisatie en daar was een jongen die iets vertelde uit zijn leven. Het is al een wonder dat die jongen daar zit; een paar jaar geleden kwam hij nauwelijks in de kerk en nu zit hij met zijn vrouw op belijdeniscatechisatie. We hadden het over berouw en hij vertelde in de groep wat er veranderd was in zijn leven. Hij zei: waar ik nu verdriet van heb, daar lachte ik vroeger over. Ik was trots op mijn zonde, ik vertelde ze aan mijn vrienden en we hadden er lol over... En nu heeft hij er berouw over. Dat is toch een wonder? Dan zijn je ogen open gegaan voor hoe de vork werkelijk in de steel zit. Van huis uit zijn we zo blind dat we geen oog hebben voor de ernst van de zonde, we beseffen niet hoe we God daarmee op het hart trappen, we beseffen niet dat God op ons vertoornd is... En daarom is dit echt iets van de Heilige Geest. Als de Heilige Geest je ogen opent, dan ga je daar iets van zien. Want dan ga je met Gods ogen kijken... Nee, dat is niet aangenaam als je dat ervaart – en toch mag je er God dankbaar voor zijn. Dat God je ogen opent voor de werkelijkheid van je leven. Ik zeg wel eens: Heere, dank U wel dat U het me liet zien, dat ik berouw kreeg over mijn zonde. Ook dat is een gave van God. Paulus heeft het in 2 Korinthe over een 'heilzame droefheid'. Het is een heilzame droefheid, want het leidt tot bekering.

Jezus zegt: als je zo treurt, zegt Jezus, dan zul je vertroost worden. '...zij zullen vertroost worden'.

Als je verdriet hebt over je zonden, als je ze voor God belijdt - dan wil God je troosten! Hoe doet God dat? Hoe kan God je troosten in het verdriet over je zonden? Er is maar een manier: door je zonden te vergeven. Dat is de troost van het evangelie. 'Maar nee, daar is vergeving, altijd bij U geweest...'. Wie zijn overtreding belijdt en laat, die zal barmhartigheid geschieden. Het bloed van Jezus Christus reinigt van alle zonden. Hij kan u en jou van je zonde verlossen. Zijn Naam is Jezus – dat betekent Zaligmaker, want Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden. Dat wil de Heere doen.

Wat is dat heerlijk als dat gebeurt in je leven: als je zonde vergeven worden. Dan heb je troost. Je weet wel: die enige troost, die troost van zondag 1: Dat ik met lichaam en ziel, in leven en sterven, niet meer van mezelf ben, maar het eigendom van mijn getrouwe Zaligmaker Jezus Christus, Die met Zijn dierbaar bloed voor al mijn zonden volkomen betaald...

Dat geeft vrede in je hart. Je geweten wat je aanklaagt en beschuldigd – gaat zwijgen. Als je je mag overgeven aan de Heere Jezus, als je je houvast mag zoeken in de beloften van Gods Woord – dat geeft een onuitsprekelijke troost. Ken je dat? Er zijn misschien mensen die wel hun zonden zien en voele, en dat je toch die troost niet kent. Zoek daarnaar. Belijdt je zonde. God belooft: 'Want indien wij onze zonde belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig dat Hij ons de zonde vergeeft. En het bloed van Jezus Christus reinigt van alle zonden'. Zoek je houvast in dat bloed. Want als je dat doet, dan zul je ook de troost ervaren. Er is kracht, wonderbare kracht in het bloed van 't Lam!

Altijd weer is er kracht in het bloed van Christus. Dat is niet een keer, dat is steeds weer. Dat is ook nodig. De zonde is er elke dag. Telkens weer opnieuw val ik mezelf tegen. Telkens weer opnieuw moet je bidden: Vergeef ons onze schulden. Telkens weer is er reden om te treuren. Maar ook telkens weer is er die troost van het evangelie. En daarom: Het treuren houdt niet op, maar de troost ook niet! En daarom is het waar: zalig zijn die treuren – en: verblijdt u in de Heere

te allen tijd! Droevig – en altijd blij – dat is de paradox van een christen. Droevig – over mezelf, over mijn zonden, over de wereld waarin ik leef – en toch geen pessimist. Want er is troost. Door je tranen heen, mag je opzien naar het kruis. Dan komt er een glimlach, door de tranen heen. En ik verheug me in Gods belofte: die met tranen zaaien, zullen met gejuich maaien. Is dat troost of niet?

Amen